

6. USUSRET BIBLIJSKOM BOGU

6.1 BOG U LJUDIMA

Prije nego što čovjek nešto dozna o Bogu ili ga iskusi, prije nego što razumije ili shvati njegovu riječ, već kao maleno dijete, ukoliko je rođen u vjerničkoj obitelji, on usvaja Božja obilježja kroz suživot s roditeljima, rodbinom, odgojiteljima i drugim ljudima. Bez takvog oblika suživota, dijete bi bilo onesposobljeno za vjernički život.

Ne samo kao dijete, nego i kao mladoj odnosno odrasloj osobi, čovjeku je potrebna pažnja, razumijevanje, prihvaćanje. Gdje se ljudi međusobno prihvaćaju, bez velike računice, gdje ne preziru i osuđuju jedan drugoga, gdje se podržavaju, praštaju, povjeravaju, gdje jedan drugom čine život ljepšim, tu se već radi o zaživljenom božanskom životu. Takvi ljudi nam pomažu da lakše povjerujemo u Božju ljubav i njegovu dobrotu. Gdje oni postoje, lakše je i drugima prihvatiti Boga i oduševiti se za njegovu poruku. Pa zapravo vjera jest uvjerenje koje se oslanja na nečiji svjedočanski život.

ZA OSOBNI RAD I RAD U GRUPI

- Ispričajte jedan drugom tko je poticao vašu vjeru u Boga dok ste bili djeca a tko vam je sada uzor u vjeri;
- ili pozovite nekoga u vaš razred tko je spreman osobno govoriti o svojoj vjeri;
- ili se pozanimajte za povijest zaštitnika vaše župe, vašeg imenjaka, drugih svetaca ili pak suvremenih zauzetih muževa i žena odnosno karakterističnih ličnosti iz Biblije i crkvene povijesti. Pokušajte pronaći ono po čemu vam

oni mogu biti nadahnuće, uzor u vjeri. Možete svoje iskustvo pripočiti i drugima, svojoj vjerničkoj zajednici.

6.2 BOG U VLASTITIM DJELIMA

Mnogi se ljudi žale da ne mogu iskusiti Boga u konkretnom životu. Zaboravljaju da je susret s Bogom moguć tek onda kad mu se osobno otvore, kad mu omoguće pristup u vlastiti život. To je kao kod telefoniranja: tko nije nikad kod kuće ili kod koga je uvijek linija zauzeta, koji je posve ugasio zvonice na svom telefonu, ili tko nikome ne da broj svoga telefona, ne treba se čuditi da ga onda nitko ne zove i da mu nitko ne telefonira.

Bog ne želi na silu ući u naš život, ali se rado druži s nama ako mu to omogućimo, ako smo otvoreni za jedan takav susret. Trenuci šutnje, pribranosti, molitve, omogućavaju susret i razgovor s Bogom. Vjera dolazi od slušanja, rekao je na jednom mjestu sveti Pavao. Ali da se može slušati, mora se imati mir, biti strpljiv, nadasve biti otvoren i spreman.

ZA OSOBNI RAD I RAD U GRUPI

- Pokušaj se smiriti kroz meditativne vježbe (način sjedenja, slušanje lagane glazbe, meditirati nad simbolima, čitati lagano biblijske i molitvene tekstove);
- Govorite jedni s drugima o iskustvima koja vam omogućavaju da se posve smirite i da stupite u kontakt s Bogom (npr. navečer kad se sve smiri sjediti

pet minuta u šutnji; pronaći jedan miran kutić u kući gdje te nitko neće smetati; čitati dnevno pet minuta biblijske tekstove; povremeno se pozabaviti meditativnim tekstovima; odvojiti ako je moguće vremena za duhovne susrete, duhovne vježbe itd.

6.3 BOG U SVOJOJ RIJEČI

Preko Biblije, objavljene Božje riječi, najviše saznajemo o Bogu, o onome što on jest, o njegovim glavnim obilježjima, o načinu njegova djelovanja. Tko ne poznaje Bibliju, ne treba se čuditi da ne pozna dovoljno Boga. Knjige Starog i Novog zavjeta, na puno mjesta i na mnogo načina govore nam o tome tko je Bog, što od njega smijemo odnosno ne smijemo očekivati.

Ponekom suvremenom čovjeku je teško povjerovati u Boga jer ga ne pozna ili ga ne želi prihvatiti onakvim kakvim se on objavio. Radije stvaraju vlastitu sliku o Bogu te od takvog Boga onda očekuju pomoć, razumijevanje i ispunjenje vlastitih želja. Nije čudo da ovakav stav vodi u razočaranja.

Kad je riječ o Bogu, o tome tko je on, kakav je njegov odnos prema čovjeku, kakav bi čovjekov odnos trebao biti prema Bogu, onda je najbolje da konzultiramo Bibliju, taj brižno pisani i njegovani zapis božansko-ljudskog suživota. Pripustimo se njegovoj riječi:

*Jahve, proničeš me svega i poznaješ,
ti znaš kada sjednem i kada ustanem,
izdaleka ti već misli moje poznaješ.
Hodam li ili ležim, sve ti vidiš,
znani su ti svi moji putovi.
Riječ mi još nije na jezik došla,
a ti, Jahve, sve već znadeš.
S leđa i s lica ti me obuhvaćaš,
na mene si ruku svoju stavio.
Znanje to odveć mi je čudesno,
previsoko da bih ga dokučio.*

*Kamo da idem od duha tvojega,
i kamo da od tvog lica pobjegnem?
Ako se na nebo popnem, ondje si,
ako u podzemlje legnem, i ondje si.*

*Uzmem li krila zorina
pa se naselim moru na kraj,
i ondje bi me ruka tvoja vodila,
desnica bi me tvoja držala.*

*Reknem li: "Nek me barem tmine zakriju,
i nek me noć umjesto svjetla okruži!"
ni tmina tebi neće biti tamna:*

noć sjaji kao dan

i tama kao svjetlost.

*Jer ti si moje stvorio bubrege,
satao me u krilu majčinu.*

*Hvala ti što sam stvoren tako čudesno,
što su djela tvoja predivna.*

(Psalam 139)

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Neka svaki od vas pred cijelom skupinom pročita one retke ovoga psalma koji mu se najviše sviđaju. Zbog čega mu se upravo sviđaju ti reci?
- Na koji način psalmista doživljava Boga? Je li on za njega nadzornik, čuvar zakona, naredbodavac, pazitelj provodenja propisa...?
- Kakav čuvstveni osjećaj njeguje psalmista prema Bogu? Što u ovome psalmu ima majčinskog, očinskog, sestrinskog, bratskog, prijateljskog?
- Po čemu ovi iskazi nadilaze ono što može ponuditi otac, majka, brat, prijatelj?
- Recite jedan drugom koji su vam najljepši biblijski tekstovi?
- Što se u tim tekstovima kaže o Bogu, Isusu Kristu?
- Pronadite biblijska mjesta gdje se govori o Božjoj slici koju vam je teško prihvatiti. Prodiskutirajte zajednički i uz pomoć svog vjeroučitelja o tim mjestima.

6.4 BOG KAO SUPUTNIK

Dragi putnici!

Vlak u kojem sjedite, brzi je vlak koji čezne za svojom posljednjom stanicom. On ne poznaje slobodnu vožnju - niti popust - niti luksuz. Plaća mu je svaka sekunda našeg života. Kanite se upotrebe lažnog novca. Nitko vas neće kontrolirati. Ako ćete varati, varat ćete sami sebe. Plaća se samo konkretnim stvarima: tijelom i krvlju našeg života. Svako iskakanje završava smrću jer vlak vozi stravičnom brzinom. Nema povratka - oprez da vas ne zaludi budućnost: vi ste upućeni na propast, na druge.

Razgovarajte međusobno! Možda će se moći nešto i pojasniti na tom putu. Ne budite tvrdoglavi. Niste vi odabirali svoje suputnike pa ipak, neki od vaših suputnika je bolji nego što vi mislite. Postoje suputnici koji dolaze od drugamo. Ne razumijete njihov govor. Budite strpljivi i na tome putu se može nešto naučiti. Svima nam je stavljena u usta ista abeceda. S malo ljubavi razumijet ćete čak i kineski. Ne vjerujte da su oni u vašem odjeljku koji najviše pričaju i koji su najglasniji u isto vrijeme i najlukaviji! Ne vjerujte da su oni koji su najmirniji i najtiši u isto vrijeme najbedastiji. Koji puta iza beznačajne fasade sakriva se nešto neobično.

Nemajte straha povući kočnicu u slučaju opasnosti ako primjetite da vozite ukrivo! Nemojte misliti da će to netko drugi učiniti namjesto vas. Nije uvijek visoka brzina znak da ste u pravom smjeru i da zasigurno dolazite na cilj. Bez da slutite što vas čeka, vozite od praga do praga.

Sjedišta na kojima sjedite ispunjena su prošlošću. Nisu to proročka sjedišta. To su sjedišta za slučaj nužde. Nije svako sjedište uz prozor, niti svako pripada prvom razredu. U svakom slučaju sva su to sjedišta za slučaj nužde. Tko to ne uočava, vara se! Ne ravnajte se apsolutno u ovom vlaku prema broju 1991.

(Nepoznati izvor)

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Vlak:
 - Što je za tebe konačna stanica, što su tvoji životni ciljevi?
 - Što ti je činiti da postaneš toga svjestan?
- Tvoji suputnici:
 - Tko se sve nalazi u tome smjeru i na tome putu?
 - Koji su to ljudi koje si već sreo važni za tvoj život?
 - Kakve suputnike si želiš?
 - Što činiš da ti drugima budeš dobar suputnik?
- Iskakanje:
 - Od koga si se opet rastao i zašto?
 - Jesi li već više puta promijenio svoj smjer?
 - Je li ti teško presjedati? Kada posebno?
 - Što za tebe znači sigurnost?
 - Postoje li uporišta do kojih posebno držiš u životu?
 - Koji si cilj postavio sebi za ovu godinu, tjedan, dan?
- Bog u tvome životu:
 - Kakvu je on ulogu do sada imao u tvome životu?
 - Kad si mu se osjećao bliz a kad dalek?
- Kreativno organiziranje vlastitog života:
 - Pokušaj na plakatu ocrtati najvažnije elemente svoje životne putanje
 - s obzirom na prošlost koju si već proživio;
 - s obzirom na okoliš unutar kojeg trenutno živiš;
 - s obzirom na budućnost koju isčekuješ?
- Pokušaj pretvoriti svoje ideje u riječi i slike, u svoj životni krajolik:
 - Koja si brda (poteškoće), stijene (zapreke), granice (rijeke),

mostove (pomoć),
puteve (perspektive),
pustinje (krize),
oaze (olakšanja),
sve doživio?
koje
radosti (žive boje),
hladnoću (hladne boje),
toplinu (crveno-smeđi tonovi),
si doživio?

- Imaš li suputnike ili sam kročiš kroz život? Koju ulogu ima Bog u tvome životu? Pokušaj izreći svoje iskustvo s njim. Kada si jače osjetio njegovu prisutnost? U kojoj situaciji si osjetio da si daleko od njega?
- Nakon što ste se dostatno posvetili svom životnom krajoliku, neka svaki nešto kaže o svojoj vlastitoj slici. Ili pak izmijenite svoje slike i diskutirajte zajednički o njima, dva po dva ili u manjim skupinama.

6.5 MOJSIJEV ODNOS PREMA BOGU

Poput nas i Mojsije je živio sa svojim narodom u Egiptu. Bog ga je pozvao da sa tim istim narodom krene na put slobode. Korak po korak kročio je novim putem i u tome je postavio i pitanje Bogu: Tko si zapravo ti? Evo kako na biblijskom tekstu nadahnuta osoba razmišlja o Mojsiju i o Jahvi (Bogu).

Mojsije duboko zaronjen u svoje misli:

*Barem mi možeš reći svoje ime,
da ti se mogu obraćati,
da te mogu zazvati,*

*da mogu vapiti za tobom kada se litice isprave
preda mnom, kada će oštro kamenje priječiti
moj korak, kad moji pratioci ostanu bez snage,
kada će iz njihovih usta pred ovom jednostavnom
stvarnošću izlaziti velike riječi a pred velikim
događajima ostati sasma nijemi, kako bih*

*se mogao priljubiti uz tvoju riječ, prihvatiti se
tvojega imena.*

Bog odgovori:

Reci im:

*Ja sam tu, (prijevod hebrejske riječi Jahve!)
budno sam na vas pazio.*

Ja sam tu.

Vidio sam vašu bijedu.

Ja sam tu.

*Zato sam odlučio,
izvesti vas iz Egipta.*

Ja sam tu.

*Ja sam onakav
kakav sam se očitovao
na vašem putu.*

Ja sam tu.

*Ja sam put
tvoj put
ne bilo koji put,
nego PUT
put.*

Na osnovu biblijskog iskustva, zaključak za mene:

*Korak po korak
udaljujući se polagano od sadašnjeg,
korak po korak uspinjući se.*

*Korak po korak i uvijek iznova oslanjati se
na "Ja sam tu".*

*Držati se uspravno pored onoga koji uspravlja
prignutog.*

*S objavljivanjem imena, započeo je novi put
tako da se ime na svakom koraku
potvrđivalo,*

*onaj koji je tu, tu je za tebe
sve do toga da je postao čovjekom,
sve dok nije postao putem
za Tebe.*

*Na Tvom putu
on je onaj kakvim se objavio
na putu tvoga oslobođenja.*

Evo, kako je jedan od vaših vršnjaka, doživljujući Božju blizinu koja je izrečena samim Božjim imenom: Ja sam tu:

BOŽJE IME - JAHVE - JA SAM TU

Ja sam tu, kad si sam.

Ja sam tu, kad se osjećaš pogođenim.

Ja sam tu, kad te van izbace.

*Ja sam tu, kad misliš da se ne može dalje.
Ja sam tu, kad zdvajaš i kad si veoma žalostan.
Ja sam tu, kad te je strah i kada se bojiš.
Ja sam tu, kad te nitko ne želi.
Ja sam tu, kad se nad tvoje prijateljstvo nadvila
opasnost.*

*Ja sam tu, kad od briga ne možeš spavati.
Ja sam tu, kad ti netko učini nažao.
Ja sam tu, kad si u velikoj opasnosti.
Ja sam tu, kad si bolestan i kad trebaš pomoć.
Ja sam tu, kad sa svojom mukom ne možeš
izići na kraj.*

*Ja sam tu, kad svijet tone pred tobom.
Ja sam tu, kad trebaš više ljubavi.
Ja sam tu, kad osjećaš veliku bol.
Ja sam tu, kad te netko ne sluša.
Ja sam tu, kad si sam sebi bijedan.
Ja sam tu, kad te savjest progoni.
Ja sam tu, kad me zazoveš.
Ja sam tu, kad mi se vratiš.
Ja sam tu kao sunce koje te grije i čini te
sretnim.*

*Ja sam tu kao oganj koji nikad ne izgara.
Ja sam tu kao lijepi cvijet koji raduje srce tvoje.
Ja sam tu kao oblak koji te ispunja ljubavlju.
Ja sam tu kao oko koje s ljubavlju gleda na
tebe.*

*Ja sam tu kao ruka koja te nježno vodi.
Ja sam tu kao srce koje uvijek kuca za tebe.
Ja sam tu kao anđeo koji te čuva i prati.
Ja sam tu kao prijatelj koji nikad ne
ostavlja na cjedilu.*

*Ja sam tu kao sestra koja s tobom dijeli brigu.
Ja sam tu kao brat koji je uz tebe u radosti i
boli.*

*Ja sam tu kao majka koja s tobom suosjeća.
Ja sam tu kao otac koji ti uvijek osigurava
sigurnost.*

*Ja sam uvijek tu za tebe, tvoj neizmjereno
ljubljeni Bog.*

Na koncu, Bog je upravo zbog toga poslao Sina svoga da bi bio uvijek s nama i među nama, s onima koji ga prihvaćaju svim srcem. Ivanovo Evanđelje još konkretnije pojašnjava što znači "Ja sam tu":

*Ja sam kruh života (Iv 6,35.48)
Ja sam svjetlo svijeta (Iv 8,12)*

*Ja sam vrata (Iv 10,7.9)
Ja sam dobri pastir (Iv 10,11.14)
Ja sam uskrsnuće i život (Iv 11,25)
Ja sam put, istina i život (Iv 14,6)
Ja sam pravi trs (Iv 15,15).*

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

Pokušajte sada sami po uzoru na tekst "Božje ime - Jahve - Ja sam tu" razraditi navode iz Ivanova evanđelja. Npr.:

- Ja sam kruh života kada gladuješ za prijateljstvom.
- Ja sam svjetlo svijeta kad zbog tame ne vidiš svoj životni put itd.
- Svatko može slobodno izraziti svoje asocijacije i tvrdnje. • Najljepše tekstove možete u zgodnoj prigodi pročitati i pred svojom vjerničkom zajednicom (u crkvi?!), recimo poslije pričesti. Iza svakog zaziva može se pjevati ili izgovarati određeni pripjev..

6.6 BOG KOJI PRAŠTA, - DOBRI OTAC

Ciljevi:

- Posvjestiti u sebi vlastitu sliku oca ili majke.
- Posredovati sliku Boga dobrog oca.
- Shvatiti da Bog dobri otac ima i obilježja dobre majke.
- Upoznati Boga kao onoga koji prašta i daje uvijek novu mogućnost.

Pomagala: plakat, ilustrirane novine, flomasteri, škarice, ljepilo

a) Razmišljanje o vlastitim iskustvima s roditeljima i obitelji

Podijelite se u manje skupine te prolistavajte ilustrirane novine na temu: "Roditelji i obitelj". Načinite od ovog materijala odgovarajuću kolaž.

- Izmjenite plodove svoga rada. Pojasnite svoje stavove. Upitajte se, jesu li predstavljeni roditelja i obitelji u novinama realne? Doživljavate li vi svoju obitelj onakvom kakvom je predstavljaju mediji? Koja su vam područja drukčija i zašto? Na kojim sve područjima proživljavate sukobe?

Već prema tome koliko se skupina poznaje i koliko su jake veze među sudionicima, toliko će biti njihov razgovor iskren i konstruktivan.

- Kad čujete riječi: otac, majka, obitelj, braća, sestre, što vam odmah padne na pamet? Napišite to na plakatu ispred sebe.

- Podvucite one pojmove koji po vašem mišljenju izriču dobre osobine oca, majke, braće, sestara i što bi obitelj moglo učiniti sretnom.

Jasno različite dobi uočavaju različita obilježja i žele različite kvalitete. Jednom djetetu dopada se, recimo, na njegovim roditeljima to što oni "sve znaju i sve mogu". Jednom mladiću odnosno djevojci više se dopada to što su roditelji spremni saslušati i prihvatiti kritiku od vlastite djece ili da s roditeljima mogu razgovarati o osobnim problemima. Osim toga roditelji su ljudi a ne božanstva. I oni imaju svojih slabosti i granica ali i svojih kvaliteta kao uostalom što to imaju i mladi.

Upravo u mladenačkoj dobi nije uvijek moguće izbjeći konflikte između djece i roditelja. Djeca odrastaju, postaju samostalnim, neovisnim. Neki roditelji to teže prihvaćaju i osjećaju se nepoštivanima, katkad prezrenima. Ne shvaćaju da ih njihova djeca sada trebaju na drugi način. Ovaj proces osamostaljivanja pretpostavlja strpljivost, razumijevanje.

Pa ni za Isusa i njegove roditelje nije to uvijek bilo lako i jednostavno.

Pročitajte pod tim vidom evanđeoski tekst Lk 2,41-52.

Tako su sukobi već unaprijed programirani i često ih se treba jednostavno podnositi kako atmosfera ne bi postala nepodnošljiva. Odlučujuće za ovu situaciju nisu različita mišljenja nego zauzeti stavovi.

b) Rad na biblijskom tekstu Lk 15,11-32 (milosrdni otac)

Ovaj odlomak iz Lukina evanđelja govori o Božjem držanju prema čovjeku

Neka svaki sudionik ima pred sobom ovaj tekst. Jedan od njih glasno čita tekst.

Pitanja s obzirom na tekst:

- Koja sva ljudska obilježja dolaze na vidjelo u ovom tekstu?

- Koliko se vaša osobna iskustva poklapaju s ovdje iznešenim?

- Što nam ovaj tekst kaže o Bogu? Koja "majčinska" obilježja proistječu iz njega?

- Kada biste se mogli osobno susresti sa ove tri osobe, koja pitanja biste im postavili?

- Što vam je ostalo nejasno u ovoj usporedbi?

- Što ova usporedba kaže o pomirenju?

Par riječi o biblijskom tekstu:

Nije bio rijedak slučaj u Isusovo vrijeme da bi član obitelji zatražio da mu se isplati njegov dio kako bi sam organizirao svoj život prema vlastitom nahodjenju. Prema židovskom zakonu o naslijeđu, prvorođencu je pripadao dvostruko veći udio kretnina i nekretnina nego bilo kojem drugom članu obitelji. Prema tome, mladić iz evanđelja, po pravu je imao tek trećinu posjeda.

Budući pak da je Palestina u to vrijeme bila često puta izlagana gladi i nestašicama, njeni stanovnici, da bi spasili vlastiti život odlazili su u druge zemlje. Židovi su se miješali s poganimima. Tako i mladić iz ove prispodobe koji je pak u novom svijetu pokušao ne samo živjeti nego se provoditi. Nakon što je protratio sav svoj imetak, nije se odmah vratio kući, nego je radio za poganskog posjednika. U ovakvoj situaciji on zapravo nije bio u stanju ni živjeti svoje vjersko opredjeljenje koje se manifestiralo kroz određenu praksu: održavanje subote, različita obredna pranja, slavljenje vjerskih blagdana itd. Uz to neprestani kontakt sa svinjama koje su za Židova bile nečiste životinje, on je bio izložen neprestanom kršenju vjerske tradicije (doticaj sa nečistim). Kad je pak priželjkivao ono što su jele svinje, bio je to vrhunac njegova bijednog stanja i kao čovjeka i kao vjernika.

Nevolja mu je pomogla da se pribere i dođe k svijesti pripadnosti, da prizna svoj propust, da u sebi ponove oživi uspomenu na dobrog oca te da ga zamoli da bude uz njega ne više kao sin (jer je sve sinovsko iznevjerio), nego kao najamnik. Reakcija oca, s obzirom na tradiciju, sasvim je neobična. On izlazi ususret sinu, grli ga, cjeliva, izlaže se nečistoći dolazeći u dodir s nečistim. Za istočnjaka to znači pogaziti svoje osobno dostojanstvo (podložnik cjeliva ruku predpostavljenog a nikako obratno!). Predavanje svečanog ruha označavalo je iskazivanje posebnog poštovanja a dodjela prstena označavala je ponovno priznavanje za sina dok su cipele bile simbol slobodne osobe.

Očev odnos prema mlađem sinu mogao bi u nama pobuditi osjećaj nepravde prema starijem koji se nikad nije ogriješio o oca. Središnja poruka ove prispodobe usredotočena je na očevu radost što se "izgubljeni" ponove vratio. Njega ne zanima što je radio, gdje je bio, o što se ogriješio, što je loša načinio. Ne, on ga jednostavno prihvaća onakvog kakav on jest u datom trenutku. Lišava ga i sramote kojoj bi po svim propisima trebao biti izložen. U krajnjoj liniji poruka ove prispodobe tiče se i starijeg sina koji se ogriješio tako što živeći s ocem nije upoznao njegovu dobrotu, bit njegova djelovanja. Poruka da je stariji sin stalno živio u ozračju očeve ljubavi (sve što je moje, tvoje je!) te da mu je otac u svim životnim stvarima bio na dohvat ruke, a da to on nije shvatio, upućuje da je i stariji sin imao svojih propusta i kao takav da se ogriješio o širokogrudnu ljubav očevu neshvaćajući da je upravo od nje živio. Božja pravednost ne znači osudu nego spašavanje.

Pretakanje biblijske u suvremenu prispodobu

Nikolina, izgubljena kći

Opet se Nikolina posvađala sa svojim roditeljima. Ovaj puta bilo je to gore nego obično. Razlog je bio njen šesnaestogodišnji prijatelj. Nikolina ga je prošle večeri dovela sa sobom. U pijanom stanju Tom je izludio njene roditelje. A potom je Nikolinin otac, ne baš previše ljubavno, zamolio Toma da napusti kuću. Nije to bilo lijepo ni gledati ni slušati.

Nikolina je ponižena. Bez velikog razmišljanja pokupila je ono malo svojih stvari i nestala niz stubište. Tumarala je bezglavo gradom dok se nije našla na kolodvoru. Tek tada je postala svjesnom što je načinila. Njeni prsti su prelazili voznim planom tamo-amo. Pala joj je na pamet jedna ideja. Otići će svojoj prijateljici u obližnji grad. Izvukla je novac iz novčanika i platila kartu. I dok se vozila, umorna kakva je bila, pala je u duboki san. Kreštavi glas konduktera koji je najavio ulazak u postaju dozvao ju je iz sna.

Trebala je određeno vrijeme dok je došla do prijateljičina stana. Bila je prihvaćena. Sljedeći dani prolazili su poprilično turbolentno. Kornelija, tako se zvala njena prijateljica, poznavala je sve noćne lokale. Tako je Nikolina upadala sve više u loše društvo. LSD je bio svakodnevno na listi. Jednog dana sjedila je u parku i plakala jer nije mogla ni naprijed ni natrag. Ponovo su joj došli na pamet njeni roditelji. Spontano je ušla u slijedeći vlak koji je vozio u njen kraj. Približavajući se kući mučio ju je osjećaj: "Tko zna kako će sada biti! Što će reći roditelji!"

Pozvonila je na vrata, a srce je lupalo sve jače i jače kad je čula korake svoga oca. Vrata su se otvorila. Sva očajna je uzviknula: "Tata, molim te, pomози mi!" Prostrijelio ju je hladni odgovor: "Ja više nemam kćeri!" Vrata su se zatvorila. Suze su se otisnule niz ispaćeno lice. Okrenula se, a vrtna vrata, kao hladna zima, zalupila su se ponove za njom.

(Ispovijest jedne šesnaestogodišnjakinje)

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Ukoliko postoje neke nepoznanice s obzirom na biblijski tekst, tražite pojašnjenja od svog vjeroučitelja
- Da li biste i vi učinili isto što je učinio mladi sin iz Evandjelja kada biste bili u njegovoj prilici? Zašto?
- Što mu odobravate a što osporavate?
- Kako vam se dopadaju reakcije njegova oca?

- Što mislite, što bi se dogodilo da je mladi sin, kada se vraćao kući, prije naišao na starijeg brata nego na oca?
- Da li biste vi željeli imati oca kao što je ovaj iz Evanđelja?
- Ima li nešto zamjeriti Nikolini? Kako biste se vi osjećali da ste bili u njenoj koži onog momenta kada joj je otac zalupio vratima pred nosom?
- Postoje li slične situacije u vašem osobnom životu, odnosno životu vaših prijatelja i prijateljica? Kako biste vi riješili sličnu situaciju?

6.7 BOG JE PRIJATELJ

Bog za nas nije samo jedan veliki nepoznati. On je s nama solidaran. Razumije nas zbog svoje čovječnosti. U Isusu Kristu postao je našim bratom i prijateljem i rekao nam je: "Vi ste moji prijatelji..." (Iv 15,14). Već počev od svoga rođenja shvatio je što znači biti čovjek, što znači radovati se ali i patiti.

Prijatelj, tko je to za mene? Prijatelj je netko tko je tu za mene, koji meni pripada, koji me razumije, s kojim se mogu radovati, koji mi kaže svoje mišljenje, koji me u nevolji neće ostaviti na cjedilu...

Biblijski razgovor na tekst Mk 6,45-51

Slijedeći biblijski tekst govori o tome kako se Isus ponaša kao prijatelj, kako se brine za svoje prijatelje, kako se uživljava u njihov strah, drži s njima kada su u nevolji te im nastoji pomoći pod svaku cijenu. Kad čovjek ima takvog prijatelja ne treba strahovati. Evo teksta:

Odmah poslije toga reče svojim učenicima da uđu u ladicu i otplove na drugu obalu prema Betsaidi dok on otpusti narod. Kad se rastavi od njega, ode na goru da se moli. Uvečer se ladica nalazila na morskoj pučini, a on sam na kopnu. Kad ih vidje gdje se muče veslajući - bijaše, naime, protivan vjetar - dođe k njima oko četvrte noćne straže, hodeći po moru. Htjede ih

mimoići. Oni, kad ga opaze gdje hodi po moru, povjerovaše da je sablast, te viknuše, jer ga svi vidješe i preplašiše se. On odmah počne s njima govoriti te im rekne: "Odvažni budite! Ja sam. Ne bojte se!" Tada uđe k njima u ladicu, i vjetar prestane.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Promotrite izblizega tekst. Redak po redak. Svatko će označiti one riječi koje će u njemu izazvati određene asocijacije. Pazljivo će ih pribilježiti na poseban papir.
- Označite upitnikom (?) ako nešto ne razumijete ili ako to kod vas izaziva sumnju (npr. Zašto učenici odmah nisu prepoznali Isusa? Događali se i danas da ga ne pripoznajemo u određenim situacijama?)
- Uskličnikom (!) označite ona mjesta kod kojih ste dobili neka rasyjetljenja (npr. Učenici su imali strah od velikog vjetra. Isus ih nije ostavio na cjedilu. Pomogao im je!)
- Strelicom (—>) označite ona mjesta gdje ste se posebno osjetili pogodjenima (npr. Isus nas nikad ne ostavlja kad se trudimo. I danas nam se on nudi preko kruha svagdašnjeg).
- Izmijenite u malim skupinama svoja razmišljanja, rezultate, spoznaje, pogodnosti te pokušajte zajednički odgovoriti na nastala pitanja. Pokažite u čemu ste se posebno prepoznali.

Isus poznaje svoje prijatelje. On dobro zna što im je potrebno poslije naporna dana što su ga proveli s njim: mir, odmor od mnoštva ljudi. Poznaje njihovu iscrpljenost nakon mučnog rada. Pusti učenike da odu a on će otpustiti narod. Pa i on sam je do te mjere iscrpljen da mu je potreban mir, tišina, molitva, razgovor s Ocem. Pripušta se brizi svojih učenika. Njihova nastojanja ne ostavljaju ga hladnim. Njemu je jasno što znači ploviti protiv vjetra.

Evo, kako je jedan od vaših vršnjaka razmišljao nad ovim biblijskim tekstom:

*Protuvjetar - udarac u krmu,
tvrd o tvrdo,
to košta snage, to nije lako izdržati.
Protuvjetar - to doživljavamo svakodnevno.
Protuvjetar - tjera od cilja.
Udarac - možeš se postaviti kako hoćeš,
protuvjetar,
bitno pogoršava ionako jadnu situaciju u
barci,
protuvjetar,
kad je opasnost sve veća pokazuje se
znaju li prijatelji da sjedite u istoj barci,
protuvjetar,
da, neki bi napustili barku čim bi im se
pružila prilika
Protuvjetar - nadvladati ga je moguće samo
zajedničkim snagama.
I Isus je došao i pokazao im da je vidio
njihovu nevolju i da im je povjerio da
se sami okušaju.
I to je učenike posvema zbunilo,
zgrabila ih je panika,
strah ih je sputao,
na palubi je izbio kaos,
paničari na brodu.
To je gore nego protuvjetar
panika
nevjerica
strah.
Propustili su priliku koju su imali.
A potom je došao prijatelj
koji je pobijedio duh malodušnosti,
koji nije kukao s njima kako bih još više
povećao beznade,
nego ih je osokolio,
unio je nadu:
imajte povjerenja, nebojte se, ja sam s vama.*

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Ne biste li i vi imali snage da okušate svoje nadahnuće stavivši ga na papir kao riječ ili kao sliku?

• Možete li sada poronuti, na vama svojstven način, i prepoznati se u biblijskom tekstu?
• Evo jedne zgodne molitve koja može biti i ocrtavanje tvoje osobne situacije u ovoj ili onoj prilici:
*Imat ćete straha.
Ti ne želiš junaka
koji ne poznaju straha.
Ti si i sam jednom rekao: Strah me je,
ali tada si pošao putem
kojega si se strašio..
Ti si i sebe i sav svoj strah
stavio u ruke onome
koji te vodio.
Pomozi i meni
da se ne branim od straha,
nego daj da ga dragovoljno prihvatim
i da se predam tebi
zajedno sa svojim strahom.
Daj mi svoj mir.
Tako ću imati snage za svoj životni
put,
prisebnosti u svim nemirima,
čvrsto tlo pod nogama
i siguran cilj, tebe, pred očima.
Ti si rekao: Vama za utjehu kažem,
ja sam pobijedio svijet.
O svijetu želim misliti skromno
a uzvišeno o tebi, Gospodine.
(Joerg Zink)*

6.8 BOG KAO TAJNA

Ciljevi:

- Shvatiti da starozavjetna slika o Bogu nije uvijek jednolična, naprotiv;
 - Razumijevanje za starozavjetnu zabranu da se Boga predstavlja na slikama;
- Uočiti opasnost apsolutiziranja načina poimanja Boga kao izvor snažnih konfrontacija.

a) Bog iz snova

On je visok 180, ljubazan i uvijek spreman pomoći. Živi u raji okružen bijelim oblacima,

obučen u dugu bijelu haljinu, prekrasne bijele brade. Sjedi na finom tronu a na glavi mu zlatna kruna. Sa zanimanjem sluša svakog onog koji mu se obraće te je uvijek spreman pomoći.

(Petnaestogodišnjak)

Nema čovjeka koji si nije kad-tad stvorio neku sliku o Bogu i pokušao ga obući u njemu shvatljivo ruho. Otkad je čovječanstvo počelo vjerovati u neko nadnaravno biće otada si ga je pokušalo slikovito predočavati. Slijedeće stranice će se pozabaviti ovim pitanjem.

• Na početku će svaki član skupine dobiti određenu količinu elemenata od kojih je sastavljen jedan dio neke slike. On ne smije znati kako izgleda cijela slika. Nakon što je oblikovao svoj dio, stavit će ga na plakat a ostatak zamišljene slike će nadocrtati. Sudionicima mora biti osigurano dostatno vrijeme, eventualno s glazbom u pozadini. Okončane slike bit će izvještene u prostoru gdje se nalaze vjeroučeni. Premda će mnogi elementi od kojih su sačinjene konačne slike biti veoma slični, na koncu će ipak slike biti veoma različite ako vjeroučeni budu zasebno radili.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Pokušajte zajednički naći razloge zbog čega je svaka slika drukčija;
- Razgovarajte o tome zbog čega ste baš na ovaj a ne na neki drugi način načinili svoju sliku;
- Usporedite svoje slike s onom početnom od koje ste krenuli;
- Koliko vaša slika ima sličnosti s originalom?
- Što mislite koji su vas razlozi vodili da vam je slika toliko slična ili različita od originala?

UPUTSTVA VODITELJU DISKUSIJE

• Ako bi svi sudionici dobili isti element slike u konačnici slike bi bile uvijek različite.

Ne bi se našle dvije iste jer svaki ima svoju predodžbu i svaki ima svoj pristup. Individualnost svakog pojedinog jest razlog tome.

• Od jednog dijelica koji je možda stoti ili petstoti dio cjeline, nemoguće je rekonstruirati baš tu fotografiju. Nedostaje nam unapredna spoznaja cjeline kako bismo onda u skladu s njom gradili svoju fotografiju. Tko je imao posla s ovakvom "igrom" zna kako je teško načiniti konačnu sliku od dijelova i onda kada ima uzorak pred sobom.

b) Poučna priča

Prije nego što ovo naše razmišljanje o nužnosti različitog predočavanja i doživljavanja Boga privedemo kraju, želili bismo vam ispričati slijedeću priču koju je zabilježio Leo Lionni.

U ribnjaku, neposredno uz rub šume, plivali su jedno uz drugo crvenperka i puloglavac provlačeći se nježno između vodenih biljaka. Njih dvoje bili su nerastavljivi prijatelji. Jednog jutra puloglavac otkrije da su mu preko noći izrasle dvije nožice. "Pogledaj", rekao je ponosno, "pogledaj ovamo, ja sam zapravo žaba!" "Glupost", odvrtila je crvenperka. "Kako možeš biti žaba kad si do sinoć bila riba kao i ja!" Razgovarali su i raspravljali dok crvenperka nije zaključila: "Žabe su žabe, a ribe su ribe. To je uvijek bilo tako i tako mora i ostati!"

Narednih tjedana puloglavcu su narasle još dvije nožice a rep je postajao sve manji i manji dok jednog dana nije na obalu iskočila prava pravcata žaba. Ali u međuvremenu je i crvenperka postala baš prava riba. Često puta se pitala gdje li je svršio njen četveronožni prijatelj. Prolazili su tjedni i tjedni a žaba se nije pojavljivala.

Okretno skoknuvši tako da se streslo sve vodeno cvijeće, jednog dana, svršila je žaba ponove u ribnjaku.

- Pa gdje si bila? upitala ju je crvenperka.

- Bila sam na obali, uzvratila je žaba. Posvuda sam skakutala i znaš, vidjela sam predivne stvari.

- Što si vidjela? upitala je radoznalo riba.

- Ptice, odgovorila je žaba tajanstveno.

A onda je dugo, dugo pričala o pticama:

"One imaju krila, dvije noge, prekrasno, divno, šareno perje." Dok je žaba pričala, riba si je zamišljala taj predivni leteći svijet. To bi moralo izgledati nešto kao velike ribe koje s krilima, nevjerojatnom brzinom, jure kroz vodu.

- Što si još vidjela, upitala je nestrpljivo riba?

- Krave, odgovorila je žaba. Krave! One imaju četiri noge, rogove, pasu travu i nose žučkaste vreće pune mlijeka. - I ljude, vidjela sam i ljude, rekla je žaba, "muškarce, žene, djecu!" I pričala je i pričala sve dok u ribnjaku nije zavladao mrak.

Iza toga riba nije mogla više zaspati. Glava joj je bila puna boja, svjetla i uzbuđenih slika. Oh, kad bi i ona mogla, poput njene prijateljice, malo skakutati okolo i gledati taj predivni svijet!

Vrijeme je prolazilo. Žaba je opet bila u svome svijetu a riba je ostala sa svojim snovima o letećim pticama, kravama koje travu pasu i svim drugim čudno obučanim životinjama što ih njena prijateljica nazva ljudima. Jednog dana, zaključila je riba, "bilo što bilo, ja to moram sve skupa vidjeti!" Jakim udarcem repom izbacila se iz vode i pala pravo na obalu. Svršila je u suhoj toploj travi. Ležala je tu s mukom hvatajući zrak. Teško je disala i nije se mogla pokrenuti.

"Upomoć!" progurala je riba. Na sreću, ugledala ju je njena prijateljica žaba koja je u blizini lovila šarene leptire te ju je svom snagom dogurala do ribnjaka.

Sva zapanjena plivala je riba od kraja do kraja. Zatim je duboko udahнула a hladna, svježa voda prostrujala je njenim škragama. Opet se osjetila laganom. Uz pomoć svog pokretljivog repa plivala je tamo-amo, gore-dolje i jurila kroz vodu kao i prije. Sunčeve zrake probijale su se kroz vodu i šarale svojim bojama vodeno cvijeće. "Ipak je ovo najljepši svijet od svih svjetova" prozborila je riba. Podigla je glavu i vidjela kako ju njena prijateljica žaba sva sretna promatra. Nasmiješila joj se. "Imaš pravo! Riba je riba a žaba je žaba!"

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Kako si je riba, po vašem sudu, predstavila ptice, krave, ljude?
- Što je bio povod tome?
- Zašto je riba "kapitulirala" kad je izašla na obalu?
- Kako bi, u usporedbi s tim, trebao izgledati "Bog" jednog mrava ili jednog slona?
- Nemamo li ni mi slične probleme s predstavljanjem Boga?

Unatoč poteškoća kojih smo sada postali svjesni a u svezi predstavljanja Boga, pokušat ćemo razraditi neke slike i neka Božja obilježja koja su karakteristična za Boga. Zbog toga ćemo podijeliti sudionike u manje skupine koji će na osnovu nekih biblijskih tekstova pokušati "nacrtati" lice Božje:

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

Pročitajte ili naslikajte:

- Izl (npr. 3,7;3,14;34,6s;34,14...)
 - Hoš (npr. 2,4-25;4,1;5,8,5;11,1-9...)
 - Am (npr. 1,3-2,16;4,4-8;5,21-27;7,1-9...)
- Ili pak tekstovi iz Joba, Izaije, Jeremije
- Pribilježite svoja "iznašašća" pa ih zajednički prodiskutirajte.
- Koja se obilježja poklapaju a koja se razilaze?
 - Koja se obilježja sukobljavaju?
 - Kako objasniti slična obilježja?
 - Usporedite Isusov način govorenja o Bogu s onim što ste pročitali u Starom zavjetu (npr. Lk 5,1-11;6,20-23;7,36-50;15,11-32) i druga evanđelja.

Upute vjeroučitelju:

U Starom zavjetu mnoga religijska iskustva Izraela morala su biti otklonjena jer ih objava nije mogla prihvatiti. I religijsko iskustvo kao

takvo ima svoj rast i svoje preobražaje. Svaki čas Izrael se susretao sa svojim Bogom na novi način koji ne isključuje iznenađenje. Taj Bog zna ljubiti ali i biti "ljubomorani", govoriti i šutjeti, nagraditi i kazniti, pamtit i praštati.

Sva ova, na momente isključujuća iskustva, imao je Izrael s Bogom koji mu se objavio. On se nije dao zatočiti u neke fiksne oblike, nego se pokazao živahnim, spremnim na promjenu, uvijek novim. On se jednostavno nije držao slika i okamenjenih iskustava baš u stilu objavljivanja svojeg imena: Ja sam tu.

I Isus je za mnoge Izraelce bio, s obzirom na poimanje Boga velika novost. Novost do te mjere da ga neki nisu mogli nikako prihvatiti. Naprotiv sablažnjavali su se o njega. Oni su, recimo, očekivali mesiju koji će im donijeti političke slobode, nezavisnost a ne nekog mesiju koji će ih ponove vratiti u krilo Božje.

c) "Ne čini sebi lika" (Tekst za razmišljanje)

I slike u Bibliji koje se odnose na Boga tek su mali isječci iz jedne znatno velike stvarnosti. Zato je jako neodgovorno na osnovi jednog sasvim malog dijela autoritativno zaključivati o njegovoj cjelovitosti. Upravo zbog toga i gore spomenuta biblijska tvrdnja: "Ne čini sebi lika!"

Max Frisch, njemački pripovijedač, pokušao je sasvim praktično pretočiti u suvremeni jezik ovaj biblijski izričaj.

Zanimljivo je kako o čovjeku kojega volimo možemo kazati sasvim malo. Mi ga jednostavno volimo. I upravo u tome se sastoji ljubav, ono predivno u ljubavi, da nas stalno drži u ozračju neobično živahnog, novog; u spremnosti da čovjeka slijedimo kroz sav njegov rast. Znamo kad se čovjeka ljubi da se on osjeća ugodno, preobraženo, otvoreno kao na dlanu, i da se ljubljenoj osobi sve povjeri, ono neposredno kao i ono već davno prošlo. U ljubavi toliko puta viđeno i čuveno uvijek izgleda novo. Ljubav oslobađa od jednoličnosti. Ona uzbuđuje, avanturistička je, napeta. Ljubljena osoba nikada se ne spoznaje do kraja upravo zato jer ju se ljubi, sve dotle dok ju se ljubi.

Tim što mislimo da druge poznajemo, tim

smo zapečatili kraj svojoj ljubavi. Svaki puta, uzrok tome vjerojatno leži u nečem drugom, kad mislimo da je naša ljubav umrla zato što smo drugog upoznali, varamo se. Stvar je posve suprotna. Zato što nemamo ljubavi, zato što je njena snaga iscrpljena, zbog toga je za nas čovjek prestao značiti. "On bi morao poduzeti nešto. Ja više ne mogu." Nagovaramo ga i iznuđujemo od njega promjene. Uskraćujemo mu pravo na novinu koja je po sebi nepronicljiva i neosvojiva te se u isto vrijeme čudimo i razočarani smo kako to da naš odnos nije više tako svjež i živahan.

"Ti zapravo nisi ono", kaže razočarani ili razočarana, "za što sam te ja držao!" A što je to zašto ga se držalo? Za tajnu, što čovjek uistinu jest, uzbudljiva zagonetka koju smo, umorni, prestali čuvati. Čovjek si načini svoj lik o drugom i tako pokopa ljubav.

Na jedan određeni način, mi smo uistinu bića koja drugi u nama prepoznaju, prijatelje kao i neprijatelje. Ili obratno. Ali i mi smo tvorcii drugih, tihi i neosporni oblikovatelji njihova izgleda, odgovorni ne za njihove kvalitete nego za njihov izričaj. Mi stojimo na putu prijatelju čiji nas umorni izgled smeta a to zbog toga što je upravo naše mišljenje o njegovu izgledu karika lancu koji ga sve više sputava dok ga ne zadavi. Želimo mu da se promijeni, dapače, da se promijene cijeli narodi. Ali zbog toga smo mi daleko od toga da se odrekemo svojih predodžbi o njima. Mi smo posljednji koji se mijenjamo. Držimo se ogledalom u kojem se drugi trebaju ogledati a tako smo malo svjesni toga da su i drugi ogledalo naše okamenjene slike o čovjeku, naše svjedočanstvo, naša žrtva.

(Max Frisch, "Tagebuch 1945-1949")

PITANJE NA TEKST

- Kakve sve posljedice, prema Frischu, ima naše mišljenje o drugom?
- Jeste li imali već slična iskustva?
- Zašto je moguće prenositi na Boga isti postupak?
- Što nam je činiti sa našim slikama o Bogu nakon ovog razmišljanja?

Upute voditelju

Vežanje čovjeka za njegovu sliku, čini nas slijepim za sve ono što taj čovjek uistinu jest. On nema više nikakve mogućnosti da nam pokaže svoje pravo lice, jer ga mi već "poznajemo". I njemu i sebi priječimo bilo koji put ka promjeni te smo se slijepo navezali na vlastite predodžbe. Kad se to pak dogodi na području međuljudskih odnosa nužno se prenosi i na odnose prema Bogu. Koliki se ljudi ljubomorno vežu na svoje poimanje Boga i na taj si način onemogućavaju pravo iskustvo njegove blizine. Nitko ne kaže da u njegovoj sitnoj predodžbi ima nešto i od Boga, ali ne i sve. Rješenje je u otvorenosti prema drugima, prema novim predodžbama, mogućnostima što nam ih Bog stavlja na raspolaganje. To, s druge strane, znači da se možemo pripustiti Božjem obećanju darovanom u Isusu Kristu koje, ako smo iskreni, nikad nećemo dosegnuti do punine. Na koncu, upravo taj Bog ostat će za nas nedostiživa tajna jer je po svojoj naravi uvijek nešto više nego što mi ljudi možemo pojmiti i shvatiti.

Dok govorimo o Bogu, uvijek moramo biti svjesni da govorimo u slikama, koje, jasno, upravo jer su slike, ograničene su. Pa ipak i takav Bog, nije neki daleki, nedohvatni, neshvatljivi, nego njegove tragove otkrivamo u svakodnevnom životu. Nakon otkrivanja i poznavanja još

je povelik korak do prihvaćanja. To je stvar vlastitog opredjeljenja koje onda popraćamo osobnim stavovima.

d) Otkriti u profilu Božje oličenje

Ciljevi:

- Prepoznati i iskusiti vlastitu vrijednost i dostojanstvo na osnovi bogooličenja;
- Uvježbavati fino ophođenje;
- Upoznati Kristov "profil".

Stvaranje osjenčanih profila

Dva po dva sudionika surađuju. Svaki od njih posjeduje plakat na kojem će biti ocrтана njegova glava. Služeći se jakim izvorom svjetla (npr. dijaprojektor, svjetleća ploča, itd.), učenici će se na stolicama stavlјati pred objektiv. Na zid će se priliјepiti plakat na kojeg će se onda projecirati sjena sudionika. Svaki pojedini partner će oslikati obrise svog kolege. Čim mirnija je osoba čiji se profil projecira tim će njen profil biti vjerniji. Ovo iskustvo može se prenijeti na život i na ophođenje prema ljudima. Čim je čovjek opušteniji, normalniji, tim je njegov lik vjerniji. Kad su svi profili nacrtani, svaki će se potpisati ispod svoga. Očistite prostor tako da vas što manje smetaju bilo kakve stvari. Pokušajte atmosferu učiniti što domaćijom. Položite svoje profile u sredinu i neka vam budu pri ruci flomasteri.